

1333

Un gossàs

(ALDC, VIII, 1920. Un gossàs)

La formació dels augmentatius presenta una notable variació de sufixos: *-às*, *-ot*, *-arro*, *-el·lo*, que en el nostre cas poden adjuntar-se als substantius *gos*, *ca* o, més rarament, a *cotxo* (veg. *PALDC*, VI, mapa 914). Per a la distribució d'aquests sufixos, veg. mapa 1210.

El suf. *-às*, der. de *-ACEU*, inicialment en llatí indicava pertinença (per ex., *gallinassa* < GALLINACĒA STERCORA 'de gallina o gall'), però en les llengües romàniques va adquirir el valor augmentatiu (cf. cast. *-azo*, it. *-accio*); i d'aquí sobre *gos* (gos 115, 124, 160, 164, 169 < GUS o KUS, d'origen expressiu, per a cridar o abordar el gos), *gossàs*; sobre *ca* (< CANEM), *canàs* (i *fotral de canàs* 7), i amb influència de l'oc., *canyàs* 4-6, 8, 9, 13; sobre *cotxo*, també d'origen expressiu, *cotxa*[θ] 100; i sobre *llop* (< LŪPUS), *llobarràs* 96, amb l'infix *-arro-*.

El suf. *-ot* té valor augmentatiu a tot el territori, tret del ross. i alguns parlars septentrionals on el té dim. (un *peixot* és un 'peix petit'). S'ha afegit a *gos*, formant *gossot* (var. *go*[θ]ot 132, 139), i a *ca*, generant *canot*.

L'addició del suf. *-arro*, probablement d'origen basc, es fa generalment a *gos*, *gossarro*, i també a *ca*, *canarro* 82.

L'eiv. s'ha mostrat innovador amb el suf. *-el·lo* que, a l'inrevés del mall., té valor augmentatiu; i així tenim *canel·lo* 83, 84, com també *grossel·lo* 'molt gros', *boquel·la* 'boca grossa', etc. (Aina Moll, 1957; Veny, 1999 a: 78). Finalment, es completa el tema amb les construccions perifràstiques: *gos gros* (*gos molt gros* 113, *quin gos més gros* 47, 65, 117, 120), *ca gros* 80, *cotxo gros* 108; alg. *cotxo grevo* 85 'gros', pres del logudorès *grebo* (< it. *greve*); *gos gos* 1 i *gos ca* 3, 4 són calcs del fr. *gos chien*; *gos gran* (*gos molt gran* 93), *go*[θ] *gran* 134, 138 (*quin gos més gran* 156, *que gos més gran* 155, 156), *gos grandot* 185.

Com a mot en relació és interessant *soberg* 182, dit d'un home o d'un animal gran.

En qualitat de sufixos més habituals, la *GIEC* (pàg. 409) esmenta *-às*, *-ot* i, menys productiu, *-arro*; *-el·lo* "s'empra en determinats parlars".

